

Av Íslandsferð:

Samtøkuvirki størsta arbeiðspláss á Akureyri

Íslendingar hava tikið rættuliga dik á seg, tá ið talan er um at byggja út verandi og reisa nýggj iðnaðarvirki um landið. Hér verður ikki hugsað um fiskivinnuðnaðin, men um royndir á heilt øðrum økjum. Íslendingar eiga t.d. í dag stórar klædna-verksmiðjur, margarin-, smør- og ostavirki, skósmiðju, ið hefur rættuligan stóran útflutning og hvørt av sínum.

Dømi um hvussu langt íslendingar í mongum ferum eru komnir er »Samband íslenskra Samvinnufélaga« (Samband of Iceland), vanligi stytt til SIS. ið høvuðssæti hefur í Reykjavík. SIS hefur stóra deild og verksmiðjur á Akureyri, har eisini kooperativa fyrirtekan »Kaupfélag Eyfirðinga Akureyri«, stytt til KEA, virkar.

SIS, ið m.a. hefur stóran útflutning av íslenskum seyðakjoti um hendi, eisini til Føroya, flytur vanligi út helvtina av øllum seyðaskinninum og ullarvørnum í landinum. Á seyðatalið í Íslandi er um 1 miljón, ið veksur til 2 miljónir um summarið, tá ið lembingin hefur verið. Á íslensku sláturhúsum slakta teir á hvørt ári um 950.000 seyðir.

SIS rekur eisini skipafelag við egnum skipum
Fyrirðumaður á verk-

smiðjunum á Akureyri, Jón Arnþórsson, stjóri, upplýsir, at SIS nú hefur 92 ár á baki og virkið fevnir í dag um mong øki innan vinnulívið.

Á klædnavirkinum framleiða teir at kalla øll sleg av klæðum, teppum og ullarvørnum yvirhøvar.

Annars framleiða tær ymsu deildir og verksmiðjur innan SIS margarin, smør og ost, møblar, breyð á egnum bakaríum, sápu, elektrisk tól o.s.fr. Eisini skipasmið og byggismið í samband við húsabygging taka teir sær av.

»Samband Line« er skipafelagið hjá SIS, ið rekur eini 10 skip við til-samans 17.000 deyðvekt-tonsum. Hesi skip bera øll »fell-nøvn«, sum Jökulfell, Disarfell, Helgafell, Hvassafell o.s.fr. Størsta skipið hjá SIS er Arnafell, 2.300 tons d.v. Skipini eru ikki einans uppi í innanlandsfarmaflutninginum — øll frystiskip — men sigla regluliga leiðirnar báðu megin Atlants-

hav við íslenskum út-ingsvørnum. KEA-fyrirtekan á Akureyri hevði fyrri seinasta kriggið egið skip, »Snæfell«.

Stórt spunavirki

»Gefjun« spunavirkini og vevstovurnar framleiða nú stóran part av íslensku ullvørnum. Eisini tað mesta av tógvinum umframt tær lidnu vørurnar sum klæði og teppi. »Hekla« fyrirtekan stendur fyrri framleiðsluni av tryggjum, cardigans, hosum, vottum og av ulpum. Til útflutnings fara hesir bundnu lutir m.a. til Amerika, Skandinavia, Bretland og onnur lond í Europa og til Sovjet. Alla staðni hefur framleiðslan vunnið góðan marknað, ið veitir landinum virðismikið fremmant gjaldoyra.

SIS er saman við KEA á Akureyri meðeigari av tveimum virkjum á heilt øðrum virkisøkjum: annað

Kaupfélag Eyfirðinga Akureyri (KEA) hefur høvuðssæti sitt á Hafnarstræti

er »Sjófn«, sum framleiðir sápu, putur, shampoo, tannakrem og stearinljós. SIS er eisini uppi í fyrirteku, ið stendur fyrri innflutningi av kaffi úr Brasil, »Jötunn« verksmiðjan í Reykjavík ger elektriskar lutir og motorar. Eitt fjórða virki hjá SIS er »Osta- og smjörsalan«, sum varð stovnað í 1959 og sum saman við búnaðarmonnum um landið tekur sær av allari sølu av meiarivørnum.

Stóra skóverk-smiðjan á Akureyri

Ein hin mest forvitnisliga verksmiðjan at vitja er skósmiðjan »Iðunn« á Akureyri, har teir bæði garva skinn og framleiða øll sleg av skóm. 50 fólk arbeiða á hesi skósmiðju, sum í mongum ferum fær leiðið úr Bretlandi og Svøríki til sólarnar. Tað mesta av ráevninum kemur tó úr Ítalíu, sigur Jón Arnþórsson. Helvtin av arbeiðsfólkinum á Iðunn eru kvinnur, og tær roynast væl innan skósmið-inaðin.

Nú eg vitjaði á Iðunn hitti eg ein føroying við skógvamaskinurnar, tað var 49 ára gamli Eivind Pétursson. Hann er ætt-aður av Nesi, men er nú

íslenskur borgari og hefur fingið sær íslenskt navn, sum er ásett við lóg. Eivind hefur arbeitt í Íslandi síðani 1947 og í meiri enn 25 ár hefur hann starvast á Iðunn-smiðjun. Arbeiði hansara er at seta yvirleiðrið á leistir við maskinum, og hann sigur arbeiðsviðurskiftini eru góð. Mánaðarlønin liggur um 150.000 ísl. krónur fyrri 8 tíma dag, men fyrri at fáa meiri burtur úr arbeiðir hann vanligi 12 tímar um samdegrið og gongur eisini á náttarskift á skósmiðjun.

— Eivind Pétursson er ein av bestu meðarbeiðarum okkara, dugnaligur og nærlagdur, sigur Jón Arnþórsson, stjóri.

KEA-fyrirtekan á Akureyri

Kaupfélag Eyfirðinga Akureyri (KEA) er av størstu arbeiðsgevarum á Akureyri, teir hava 20 keyps-samtøkukrambúðir í býnum, har teir 11 eru matvørukrambúðir. 6.700 limir eru í samtøkuni í Eyja-fjarðar og Píngeyja sýslum, og reka teir eisini sláturhús. Sláturhúsið tekur imóti framleiðslum hjá bøndrunum beinleiðis gjøgnum handlar sínar.

Frystihús eigur KEA í Dalvík, t.d., og tikið verður eisini móti fiski til útflutnings gjøgnum SIS, ið samsvarar FDB í Danmark og Kooperativa Förbundet í Sverige.

Men KEA er sjáldsom fyrirteka, av tí at hon eigur størsta hotellid, ið eisini er nevnt KEA, í miðbýnum. Síðani 1934 hava teir samstundis rikið apotek-virki! Harumframt vaskari, kemiskir virki, pylsu- og fars-verksmiðju. Danska og svenska landsfyrirtekan hefur í mongum ferum lagt íslendingum lag á.

Innan KEA-virkini eru vanligi eini 800 fólk í arbeiði. Talið á sumri er nakað hægri. Í lønum vórðu í fjør útgoldnar 1,9 mia. ísl. kr.

85 pst. av matvørusølum

Fyrirðumaður á KEA Gunnlaugur P. Kristiansson sigur, at teir hava um hendi 85% av matvørusøluni á Akureyri. Teir hava samvinnu við Akureyrar kommunu um raksturin av fiskiferum, ið rógva út av Akureyri, teirra millum Utgerðarfélag Akureyrar.

Peningaumsitingin hjá

Meir og meir vanligt er at flyta mjólkina í tangabílum frá framleiðara til brúkara